

ΜΑΡΙΑ ΤΙΓΚΑ

“ Φάρμακα και θηλασμός. Μία προοπτική περιγραφική μελέτη στην Ελλάδα.”

Περίληψη

Εισαγωγή: Παρά τα αμέτρητα πλεονεκτήματα του μητρικού γάλακτος για το θηλάζον βρέφος, κάποιες φορές ο επαγγελματίας υγείας πρέπει να λάβει υπόψη του τον πιθανό κίνδυνο που ενέχει η χρήση φαρμακευτικής αγωγής από τη μητέρα. Συχνά τα δεδομένα για τη χρήση φαρμακευτικής αγωγής κατά τη διάρκεια του θηλασμού είναι ανεπαρκή ή και αντικρουόμενα, με αποτέλεσμα η χρήση φαρμάκων κατά το θηλασμό να αποτελεί ένα από τα συχνότερα ιατρικά προβλήματα.

Σκοπός: Η καταγραφή του ποσοστού των μητέρων που λαμβάνουν φάρμακα κατά τη διάρκεια του θηλασμού και η διερεύνηση του βαθμού στον οποίο οδηγούνται σε απογαλακτισμό λόγω της λήψης φαρμακευτικής αγωγής. Η καταγραφή του ποσοστού των μητέρων που καταναλώνουν νικοτίνη, αλκοόλ και καφεΐνη κατά τη διάρκεια του θηλασμού και η διερεύνηση του βαθμού στον οποίο η απόφαση για θηλασμό επηρεάζει τη διακοπή ή μείωση της κατανάλωσης αυτών των ουσιών.

Μεθοδολογία: Πρόκειται για προοπτική, περιγραφική μελέτη η οποία πραγματοποιήθηκε σε δύο ιδιωτικά και δύο δημόσια μαιευτήρια της Αθήνας κατά τη χρονική περίοδο Ιανουαρίου – +εκεμβρίου 2010. Η συλλογή δεδομένων έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο δοκιμάστηκε με πιλοτική εφαρμογή σε 50 γυναίκες. Η δειγματοληψία ήταν τυχαία. Η έρευνα απευθύνθηκε σε 1000 άτομα και περιελάμβανε εξάμηνη παρακολούθηση των συμμετεχόντων με τηλεφωνική επικοινωνία στον πρώτο, τρίτο και έκτο μήνα μετά τον τοκετό. Η στατιστική ανάλυση πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πακέτο IBM SPSS Statistics 20.0. Ως επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας χρησιμοποιήθηκε το επίπεδο του 0,05.

Αποτελέσματα: Όλες οι γυναίκες (ποσοστό 100%) έλαβαν τουλάχιστον ένα φαρμακευτικό σκεύασμα κατά την παραμονή τους στο νοσοκομείο και κατά την εξάμηνη παρακολούθησή τους. Τα συχνότερα χορηγούμενα φάρμακα στις θηλάζουσες μητέρες ήταν τα αντιβιοτικά, τα αναλγητικά, τα συμπληρώματα διατροφής, τα μητροσυσπαστικά, τα καθαρτικά, τα σκευάσματα για απογαλακτισμό, τα θυρεοειδικά και τα γαστροπροστατευτικά σκευάσματα. Ποσοστό 3,1% των γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα διέκοψαν το θηλασμό λόγω λήψης φαρμάκων, ενώ σε ποσοστό 95% των περιπτώσεων η απόφαση βασίστηκε σε λανθασμένη σύσταση του ιατρού. Παρατηρήθηκε ότι σε ποσοστό 6,4% των γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα χορηγήθηκε φάρμακο για το οποίο δεν υπήρχαν επαρκή βιβλιογραφικά δεδομένα για τη χρήση του κατά τη διάρκεια του θηλασμού. Επιπρόσθετα, ποσοστό 17% των γυναικών έλαβαν φάρμακο με ιατρική συνταγή, για το οποίο συστήνεται βιβλιογραφικά η χορήγηση εναλλακτικού σκευάσματος. Αναφορικά με τις συνήθειες ζωής παρατηρήθηκε ότι ποσοστό 65,1% από το σύνολο των καπνιστριών διέκοψε το κάπνισμα κατά τη διάρκεια του θηλασμού, ενώ μειώθηκε στατιστικά σημαντικά ο διάμεσος αριθμός τσιγάρων των γυναικών που συνέχισαν να καπνίζουν. Η ίδια τάση παρατηρήθηκε όσον αφορά στην κατανάλωση αλκοόλ και καφεΐνης.

Συμπεράσματα: Ένα από τα συχνότερα ιατρικά προβλήματα αποτελεί η χρήση των φαρμάκων κατά τη διάρκεια του θηλασμού. Οι επαγγελματίες υγείας πρέπει να στηρίζονται σε επιστημονικά έγκυρες πληροφορίες και να ενημερώνουν τη μητέρα που κάνει χρήση φαρμακευτικής αγωγής για τα πλεονεκτήματα της συνέχισης του

μητρικού θηλασμού και τους κινδύνους από αυτή. Καλό θα ήταν η μελέτη να επεκταθεί σχετικά με την απέκκριση φαρμακευτικών ουσιών στο μητρικό γάλα και τις διαταραχές που μπορεί να προκαλέσουν στο νεογνό και το βρέφος αλλά και στη μετέπειτα ενήλικη ζωή.

Abstract

Background: Despite the numerous advantages of breast milk to the suckling infant, sometimes the health professional must consider the potential risk posed by the use of medication by the mother. Often the data on the use of drugs during lactation is insufficient or contradictory and this fact can be one of the most common medical problems.

Aim: To record the percentage of mothers who take drugs during breastfeeding and to investigate the extent to which drug use led to weaning. To record the percentage of mothers who consume nicotine, alcohol and caffeine during lactation and to investigate the extent to which the decision to breastfeed affects the interruption or reduction of consumption of these substances.

Methods: A prospective, descriptive study of 1000 women who gave birth in two public and two private maternity hospitals during 2010 was conducted. Data collection was made by using a questionnaire, which was tested with a pilot study in 50 women. The sampling method was random. Information was obtained through a personal interview on admission day, and follow up was based on telephone communication in the 1st, 3rd and 6th month. The statistical analysis was performed using the Statistical Package IBM SPSS Statistics 20.0. The level of statistical significance was set at 0.05.

Results: 100% of women received at least one drug during their stay in hospital and the six-month follow-up. The most frequently administered drugs in breastfeeding mothers were antibiotics, analgesics, nutritional supplements, drugs against postpartum hemorrhage, laxatives, preparations for weaning, thyroid and antiulcer drugs. 3,1% of women had given up breastfeeding due to drug utilization following their doctor counseling, however 95% of them were counseled erroneously or could have used alternative medication compatible with breastfeeding. It was observed that 6.4% of women were administered a drug for which there was insufficient bibliographic data on use during lactation. Additionally, 17% of women took drugs which should be avoided during lactation as it is recommended by the bibliography. Concerning the maternal use of nicotine, 65.1% of smokers stopped smoking during lactation, and the ones who continued to smoke during breastfeeding decreased significantly the median number of cigarettes. The same trend was observed regarding alcohol and caffeine.

Conclusion: One of the most common medical problems is the use of drugs during lactation. Health professionals should provide evidence-based-medicine counselling and to inform the mother that uses medication for the benefits of continuing breastfeeding and the risks of this. It would be advisable to extend the study on the excretion of drugs in breast milk and the disorders that can be caused to the neonate and later in adulthood.